

Posudek diplomové práce Martina Froňka ***Soudobé teorie společenské smlouvy***

Diplomová práce Martina Froňka *Soudobé teorie společenské smlouvy*, odevzdaná 12. 8. 2011, splňuje formální náležitosti podle čl. 4 a 5 opatření děkana Právnické fakulty UK č. 4/2008 ze dne 17. 3. 2008, o zadávání, obhajobách a archivaci diplomových prací. Obsahuje zhruba 65 normostran textu, čímž splňuje požadavek minimálního rozsahu 50 normostran.

Práce se zabývá vhodně zvoleným tématem, jež patří k hlavním tématům soudobé politické (a do určité míry též právní) teorie. Téma se jeví být široké, ovšem diplomantovi se podařilo je uchopit vhodným způsobem. Mnohasetletá historie konceptu společenské smlouvy je v první kapitole rekapitulována s pomocí dnešních myšlenkových nástrojů (jako je teorie her) a dále s důrazem na konkrétní přínos daného autora k samotnému konceptu společenské smlouvy. Zdůrazněn je přechod k chápání společenské smlouvy jako hypotetického konstruktů a nikoli reálného historického faktu, což připouští Hobbes i Kant.

V druhé a třetí kapitole jsou představeni významní autoři soudobých teorií společenské smlouvy, na počátku „současnosti“ přitom stojí zásadní dílo Johna Rawlse *Teorie spravedlnosti*, jemuž je v diplomové práci věnována náležitá pozornost. Teorie společenské smlouvy jsou porovnávány podle svého účelu, tedy, zda slouží k ospravedlnění morálních pravidel (Gauthier, Scanlon), nebo politického systému (Rawls, Nozick), a dále s ohledem na to, jak jsou definovány smluvní strany, zda jako idealizované konstrukty pod rawlsovským závojem nevědomosti, nebo jako reálné figury. Lze zcela souhlasit s diplomantovým shrnutím v kapitole III. 4 *Mezi irelevancí a banálností*: „*Existuje přímá úměra mezi mírou idealizace a abstrakce na straně jedné, a určitostí výsledku na straně druhé. Jinými slovy, čím více si nějaký teoretik upraví předpoklady o potenciálních kontrahentech, tím jistější bude jeho výsledek. Rawls si člověka a hypotetický stav upraví tak, že patrně neexistuje jiná možnost, než odvodit přesně ty principy, které nakonec odvodil. Výsledek je téměř daný, avšak jeho smysl pro to, čím by se reální lidé měli řídit, je možno zpochybnit. Toho si všimli třeba Hare nebo Nozick. Naproti tomu Scanlon člověka idealizuje jen velmi omezeně. Důsledkem pak ale je velmi volná koncepce „rozumné odmítnutelnosti“, která v konkrétním případě může znamenat mnoho výsledků. Jsme tak odsouzeni k dilematu. Buď budeme mít silné předpoklady a determinovaný a komplexní výsledek (Rawlsovy principy jsou příkladem), který ale bude nám, běžným lidem, připadat pro náš svět irelevantní. Nebo budeme mít slabé předpoklady, méně determinovaný a málo komplexní výsledek, který se ale bude zdát banální (Scanlonův princip, Buchananovo odvození potřebnosti státu). Pohybujeme se tak na jakémsi kontinuu, kde každému řešení bude chybět v nějaké míře něco, co bychom od teorie očekávali. Není tomu tak ale s každou koncepcí politické filosofie?*“ (str. 44)

Už v druhé a třetí kapitole, ale zvláště pak ve čtvrté, se ukazuje, jak významně ovlivnili soudobé teorie společenské smlouvy ekonomové a práce s teorií her; některé prvky teorie her vnáší do teorie společenské smlouvy ostatně už John Rawls. Diplomant ukazuje, že propojování matematiky (kam bych teorie her primárně řadil) a politické filosofie může být velmi přínosné. V páté kapitole, nazvané „Společenská smlouva jako instituce“ se diplomová práce, jež je primárně politickofilosofická, zabývá též právní teorií, když optikou společenské smlouvy nabízí zajímavý pohled na povahu a význam pravidel.

Martin Froněk přetavil svůj dlouhodobý zájem o politickou filosofii a svoji výbornou orientaci v soudobé anglosaské politické teorii ve vynikající pojednání o významném tématu, které je nadto podáno suverénním jazykem a bez formálních chyb.

Diplomovou práci doporučuji k obhajobě a navrhuji ji hodnotit stupněm **výborně**.

V Praze dne 29. srpna 2011.

JUDr. PhDr. Jan Wintr, Ph.D.
vedoucí diplomové práce